Uitvraag kwaliteitsbudget energieprojecten

Aanleiding

De Energietafel van de Energieregio Noordoost-Brabant heeft besloten om het budget van € 829.000 beschikbaar te stellen voor versterking van biodiversiteit en kwaliteitsverbetering van het landschap rondom gerealiseerde of nog te realiseren energieprojecten. Daarnaast is het budget nadrukkelijk ook bedoeld voor natuurversterking (zie hier).

Dat budget hebben wij hiervoor als regio ontvangen van het ministerie van KGG en de Natuur- en Milieufederaties (NMF) en NPRES hebben hiervoor richtlijnen gepubliceerd.

De Energietafel heeft daarbij uitgesproken dat het kwaliteitsbudget primair wordt ingezet voor energieprojecten die substantieel bijdragen aan het realiseren van het RES-bod. Het budget is niet bedoeld voor een versnipperde inzet over kleinschalige initiatieven.

Het doel van het budget is het realiseren van een permanente kwaliteitsverbetering van het landschap in of nabij energieprojecten volgens artikel 5.11 van de provinciale omgevingsverordening Brabant. Zonne- en windparken zijn volgens deze omgevingsverordening alleen toegestaan voor een looptijd van maximaal 25 jaar. Dit houdt in dat met name landschapselementen voor de landschappelijke inpassing van zonne- en windparken na de looptijd verwijderd moeten worden, zodat de locatie weer voor de oorspronkelijke functie geschikt wordt gemaakt. Art 5.11 stelt als voorwaarde dat de ontwikkeling gepaard gaat met een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het gebied of de omgeving en dat die past binnen de gewenste ontwikkelingsrichting van het gebied. Verder moet de uitvoering financieel, juridisch en feitelijk geborgd zijn in of bij het omgevingsplan.

In de praktijk zien we zonneparken met een beperkte kwaliteitsverbetering en zijn de toegevoegde landschapselementen niet permanent geborgd in de omgevingsvergunning of anterieure overeenkomt. Bovendien zijn de landschapselementen vaak gericht om het zonnepark aan het zicht te onttrekken en wordt met de landschappelijke inpassing niet altijd de meest passende en wenselijke kwaliteitsverbetering gerealiseerd.

Daarom stelt de Energietafel RES NOB het kwaliteitsbudget beschikbaar voor aanvullende en permanente kwaliteitsverbeteringen.

In zijn algemeenheid geldt dat de kwaliteitsmaatregelen gerealiseerd moeten worden in of aangrenzend aan het zonnepark/windpark en moeten passen bij de ontwikkelingsrichting van het gebied waarin het energieproject ligt. Indien realisatie in of aangrenzend aan het zonnepark/windpark niet mogelijk is, kunnen de extra kwaliteitsmaatregelen in de directe omgeving gerealiseerd worden. De maatregelen moeten in elk geval van toegevoegde waarde zijn voor de ecologie, biodiversiteit, natuur- en landschapskwaliteit op en rond de projectlocatie. De kwaliteitsmaatregelen die genomen worden, moeten blijvend zijn, ook na ontmanteling van het zonnepark/windpark en die permanente functie moet in het omgevingsplan worden vastgelegd.

Zonneparken

Grondeigenaren en exploitanten van gerealiseerde zonneparken kunnen hiervoor tot 1 mei 2026 aanvragen voor indienen bij de RES Energieregio Brabant-Noordoost. Daar zal een ambtelijke werkgroep die zal vaststellen of een aanvraag voldoet aan de indieningsvereisten. Vervolgens worden de aanvragen voorgelegd aan de Brabantse Milieufederatie, die een voorkeursvolgorde zal vaststellen.

De volgende locaties komen in aanmerking:

1. Gerealiseerde zonneparken waar nog extra kwaliteitsmaatregelen kunnen worden toegevoegd of waar deze permanent vastgelegd kunnen worden. Op deze locaties gaat het vooral om maatregelen rondom het zonnepark, waar dus ook fysiek ruimte voor moet zijn. Het budget is in dit geval nadrukkelijk niet bedoeld voor maatregelen die op basis van de vergunning al getroffen (hadden moeten) zijn.
2. Zonneparken in de pijplijn waar extra kwaliteitsmaatregelen (bovenop de maatregelen op basis van de vergunning) kunnen helpen bij de realisatie. Daarbij is de fase waarin het project verkeert van belang en geldt in volgorde van wenselijk het volgende:
   - Zonneparken waarvan vergunning is aangevraagd, maar waar de vergunning nog niet is verleend en waar extra kwaliteitsmaatregelen het verschil kunnen maken. Aandachtspunt hierbij is dat de toevoeging van nieuwe maatregelen het vergunningstraject niet mag vertragen.
   - Vergunning al verleend: maatregelen moeten extra zijn bovenop de reeds afgesproken maatregelen.
   - Volledig nieuwe initiatieven: natuurinclusiviteit zit standaard in de SDE++ eisen. Hier is het budget dus niet voor bedoeld. Wel kan het budget aangewend worden om de kwaliteitsverbetering permanent te borgen en niet alleen gedurende de looptijd van de vergunning.
   - Daarbij geldt als aanvullend criterium dat het energieproject substantieel bijdraagt aan het regionale RES-bod.

Windparken

- Gerealiseerde windparken waar nog extra kwaliteitsmaatregelen zijn toegevoegd. Het budget is in dit geval nadrukkelijk niet bedoeld voor maatregelen die op basis van de vergunning al getroffen (hadden moeten) zijn.
- Windparken die vergund zijn of nog vergund moeten worden en waar extra kwaliteitsmaatregelen (bovenop de maatregelen op basis van de vergunning) kunnen helpen bij de realisatie.
- Daarbij geldt als aanvullend criterium dat het energieproject substantieel bijdraagt aan het regionale RES-bod.

Resterend budget

Als het budget niet volledig is besteed vóór 1 juli 2027, wordt het resterende budget opnieuw voorgelegd aan de Energietafel voor besluitvorming over de inzet ervan.

Procesbeschrijving

Plannen voor kwaliteitsverbeteringen in de regio kunnen tot 1 mei 2026 per mail bij de RES Energieregio Brabant-Noordoost worden ingediend. Deze worden beoordeeld door de werkgroep op volledigheid. De indiener ontvangt (zo mogelijk) binnen een week een ontvangstbevestiging en eventueel een verzoek om aanvulling. Vervolgens worden door de werkgroep samen met de Brabantse Milieufederatie de aanvragen beoordeeld en wordt een voorkeursvolgorde aan de Energietafel voorgelegd ter vaststelling.
Na vaststelling worden de aanvragers op de hoogte gesteld van het besluit van de Energietafel en wordt de bijdrage overgemaakt aan desbetreffende gemeente. Vervolgens stelt de gemeente een beschikking op met voorwaarden voor de uitvoering en instandhouding. Het bedrag wordt vervolgens overgemaakt aan de aanvrager en de gemeente ziet toe op de daadwerkelijke realisatie van het plan en het eventueel onderhoud.
In die beschikking is opgenomen dat het budget wordt uitgekeerd op basis van de werkelijke kosten aan de hand van overgelegde facturen.

Indieningsvereisten

Ter indicatie en inspiratie is een maatregelenlijst opgesteld (zie hier) die onderdeel vormt van de richtlijnen van de Milieufederaties en NPRES (Hoe kun je het Kwaliteitsbudget inzetten?).

Een aanvraag bevat ten minste:

- Naam, adres, contactgegevens zonnepark;
- Een begroting van de kosten van de activiteit(gespecificeerde raming, inclusief maximaal 15% engineeringskosten)? Ter indicatie gelden de richtbedragen uit bovengenoemde maatregelenlijst;
- Een financieringsplan van de kosten van de activiteit;
- Een inhoudelijke beschrijving van de activiteit;
- Een planning van de uitvoering van de activiteit;
- Foto's van de situatie ter plaatse voordat de te subsidiëren activiteit wordt uitgevoerd;
- Afspraken met de grondeigenaar over de instandhouding van de natuurmaatregelen. Kunnen de extra kwaliteitsmaatregelen blijvend worden gerealiseerd? Wat is daarvoor nodig? Als er door de permanente kwaliteitsverbetering sprake is van grondontwaarding vanwege de functieverandering, dan vormt een taxatie of onderbouwde inschatting daarvan onderdeel van de aanvraag;
- Fase van realisatie/stand van zaken van het zonnepark;
- Bij gerealiseerde parken: Welke landschappelijke inpassing is of wordt er gerealiseerd op basis van de vergunning of anterieure overeenkomst? Wat is de stand van zaken van de vergunde/afgesproken inpassingsmaatregelen? De gemeente kan gevraagd worden dit te toetsen;
- Op welke extra kwaliteitsmaatregelen richt het plan zich (soort maatregelen, omvang, grove schets)? Worden deze kwaliteitsmaatregelen in of aangrenzend aan het zonnepark gerealiseerd?;
- Wat dragen de extra kwaliteitsmaatregelen bij aan de omgeving? Bijv. extra inpassing van het zonnepark, versterking van de biodiversiteit of het verbinden van een ecologische verbindingszone;
- Een plattegrondtekening en (aanvulling op het) landschappelijk inpassingsplan moet onderdeel vormen van de aanvraag.